

HERKOMST VAN DE FOTO'S

- p. 20 (boven), p. 48 (onder), p. 62 (boven), p. 80 (onder), p. 102 (boven),
p. 102 (onder) en p. 116 (onder): Spaarnestad Fotoarchief/NFGC
- p. 20 (onder), p. 34 (onder), p. 48 (boven) en p. 80 (boven): Privé-verzameling
Piet Kempes
- p. 34 (boven): ANEFO/Brusse/Fotoarchief Twentsche Courant
- p. 62 (onder), p. 116 (boven), p. 160 (onder) en p. 234 (boven): ANP Foto/Spaarnestad
Fotoarchief/NFGC
- p. 160 (boven): Fotobureau 't Sticht
- p. 190 (boven en onder): Bert Verhoeff/Spaarnestad Fotoarchief/NFGC
- p. 208 (boven en onder), p. 246 (boven), p. 292 (boven), p. 342 (boven) en
p. 366 (onder): Maruschka Kraal/NFK
- p. 220 (boven), p. 221 en p. 276 (onder): Jan Banning/NFK
- p. 220 (onder), p. 262 (onder), p. 324 (onder), p. 378 (boven en onder), p. 394 (boven),
p. 406 (onder) en p. 407: Harrie Timmermans/NFK
- p. 234 (onder): Jan Lankveld/Spaarnestad Fotoarchief/NFGC
- p. 246 (onder): Marco Bakker/Hollandse Hoogte
- p. 262 (boven): Jos Lammers/Hollandse Hoogte
- p. 276 (boven): Petterik Wiggers/Hollandse Hoogte
- p. 292 (onder): Gerard Wessel/Hollandse Hoogte
- p. 308 (boven): Wim Oskam/Hollandse Hoogte
- p. 308 (onder): Hannes Wallrafen/Hollandse Hoogte
- p. 324 (boven): Marcel Molle/Hollandse Hoogte
- p. 325 (boven): Marcel van den Bergh/Hollandse Hoogte
- p. 325 (onder): Werry Crone/Hollandse Hoogte
- p. 334 (boven): Freek van Arkel/Hollandse Hoogte
- p. 334 (onder): Maruschka Kraal/Hollandse Hoogte
- p. 342 (onder): Rob Huibers/Hollandse Hoogte
- p. 352 (boven): Michiel Wijnbergh/Hollandse Hoogte
- p. 352 (onder): Chris de Jongh/Hollandse Hoogte
- p. 366 (boven): Mark Kohn/Hollandse Hoogte
- p. 394 (onder): Ton Hendriks/Hollandse Hoogte
- p. 406 (boven): Chris Pennarts/Hollandse Hoogte

Met dank aan Maruschka Kraal voor haar hulp bij de selectie van de foto's.

OVER DE AUTEUR

Will Tinnemans (Someren, 1959) behaalde in 1980 zijn diploma aan de School voor de Journalistiek in Utrecht. Hij werkte sindsdien als free-lance journalist voor dag-, week- en maandbladen en voor de vPRO-televisie. Hij was daarnaast als (parttime) redacteur werkzaam bij *Jeugdwerk Nu* (1981-1984), *Zone 3* (1984-1985), *Buitenlanders Bulletin* (1985-1987), *Intermediair* (1991) en *De Gazet* (1992-1993).

In 1990 verscheen van zijn hand *Tulpen in de nacht. Reisreportages uit Midden-Europa*, Amsterdam, Sua. In 1991 redigeerde hij *L'Italianità. De Italiaanse gemeenschap in Nederland*, Amsterdam, Het Spinhuis. Verder leverde hij als co-auteur bijdragen aan *De verscheurde katholieken*, Henri Haenen en Hugo Verweij, Weesp, De Haan, 1985; *Meningen over migranten. Het Nederlandse allochtonenbeleid ter discussie*, G.A. van der List (red.), Den Haag, Prof. Mr. B.M. Teldersstichting, 1993 en *Achter de coulissen. Gedachten over de multi-etnische samenleving*, Gerrit Pas (red.), Amsterdam, Wetenschappelijk Bureau GroenLinks, 1993.

Tinnemans publiceert als free-lance journalist geregeld over immigranten en immigratie, onder meer in *Buitenlanders Bulletin* en *Intermediair*.

Dit boek werd opgemaakt in Ventura Publisher 2.0. De tekst werd gezet uit de Monotype Bembo, de grote jaartallen uit de Monotype Univers Black. Krips Repro in Meppel drukte de omslag op Strathmore Renewal, chamois, 216 g/m², en het binnenwerk op houtvrij offset, creme, 100 g/m². Zij verzorgde ook het bindwerk.

«Ze hebben jarenlang hard gewerkt en voor de kinderen gezorgd. Dan raken ze hun baan kwijt en trouwen de kinderen en dan valt hun hele positie weg. Ineens hebben ze niets meer. Als ik in Turkije zou wonen, zou mijn moeder bij een van de kinderen in huis wonen. Hier denk je er nog niet aan en dat geldt voor de meeste Turkse kinderen, vooral als ze gestudeerd hebben. Maar die ouders verwachten dat eigenlijk wel. De eerste lading die hier is blijven steken, die zit vaak echt in de problemen. Dat is soms heel triest»

Meral Pinar, psychiatrisch verpleegkundige, afkomstig uit Oost-Turkije

«Die *Minderhedennota* is geschreven door ambtenaren. Ministers hebben die nota nauwelijks gelezen. Er kwam vrijwel geen enkele verbetering spontaan uit de koker van de kabinetten-Lubbers. We kregen niets cadeau, we moesten alles zelf los-peuteren. Dat maakte de geloofwaardigheid van het minderhedenbeleid zeer zwak. En dan kregen we ook nog op ons brood dat we de politieke besluitvorming frustreerden. Het kabinet hield ons in die nota een worst voor. Zodra we wilden gaan eten, trok het kabinet die worst in. Als we er dan bovenop sprongen, verweten ze ons dat»

Mohamed Rabbae, voormalig directeur Nederlands Centrum Buitenlanders

«Een belangrijk punt vind ik, dat we de indruk van positieve discriminatie moeten vermijden. Je kunt ook zeggen: dat is het wegwerken van achterstanden, iedereen kansen en ruimte bieden. Maar je kunt niet de verantwoordelijkheid van mensen afkopen via een overheidsloket, door mensen via een subsidiestroom te bevoordelen. Niet doen, dus. Tegelijkertijd moet je stelling nemen tegen iedere uitlating die discriminerend is. Daar moet je geen ruimte aan bieden. Dat zijn mijn twee kernpunten»

Ruud Lubbers, minister-president

De eerste 'gastarbeiders' kwamen in de jaren vijftig naar ons land om de snelgroeiende Nederlandse economie vooruit te helpen. Italianen beten het spits af. Ze werkten in die beginperiode vooral in de mijnbouw en de metaal. Toen vanaf 1960 ook werkgevers uit andere industrietakken over de grenzen gingen werven, volgden Spaanse, Portugese, Griekse, Joegoslavische, Turkse en Marokkaanse arbeiders. Sparen en terug naar huis, dat was de droom van velen. Het verblijf in Nederland zou slechts tijdelijk zijn.

Het liep anders. De meesten bleven hier en verlengden hun arbeidscontract keer op keer, totdat zij onder ogen moesten zien dat hun leven zich in Nederland afspeelde. Maar de arbeidsimmigranten hadden niet alleen handen om te werken, ze hadden ook een hoofd en een hart. En een gezin. Ze eisten *als mens* een plaats op in de Nederlandse samenleving.

Diezelfde samenleving schoot hier echter tekort: ze had hen als werknemers hard nodig, maar weigerde in sociaal en cultureel opzicht ruimte voor hen te maken. Vanaf de jaren zestig ontstonden dan ook felle discussies over onderwerpen die nu opnieuw in het brandpunt van de belangstelling staan: gespreide huisvesting, onderwijs aan buitenlandse kinderen, criminaliteit, al dan niet verplicht de Nederlandse taal leren.

Een gouden armband legt de geschiedenis en achtergronden bloot van deze actuele politieke vraagstukken. Door de getuigenissen van de betrokkenen zelf is het een menselijk document geworden. De anonieme 'gastarbeider' wordt in dit boek een persoon met een gezicht die zich ver van huis staande moest houden in een vreemde en soms vijandige samenleving. Berustend of verbitterd, maar vaker strijdbaar en vol goede moed vertellen buitenlandse mannen en vrouwen hoe hun leven eindigde en opnieuw begon in het land 'waar het geld op straat ligt'.

Inmiddels is het niet meer de vraag *of* ze integreren in Nederland, maar *hoe*. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt niet alleen bij de immigranten, de héle Nederlandse samenleving zal daar een bijdrage aan moeten leveren. *Een gouden armband* noemen Turken dat, een investering in de toekomst.